

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ТЕРАПЕВТИЧНА СТОМАТОЛОГІЯ**

Спеціальність: **221 «Стоматологія»**
Освітньо-професійна програма: **Стоматологія**
Код компонента в освітній програмі: **ОК 28**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**
Форма здобуття освіти: **очна (денна)**
Рік навчання: **5**
Семестр(и): **IX (осінній), X (весняний)**
Тип освітнього компонента: **обов'язковий**
Навчальний рік: **2028-2029**

Обсяг: **9 кредитів ECTS (270 год.)**
Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**
Підсумковий контроль: **диференційований залік, Єдиний державний кваліфікаційний іспит зі спеціальності П «Стоматологія»**
Пререквізити: **ОК16, ОК18, ОК19, ОК20, ОК21, ОК24, ОК27, ОК36, ОК37, ОК38, ОК39, ОК48, ОК49**

Кафедра/підрозділ: **кафедра терапевтичної стоматології**, пр. Перемоги, 51, 2-3 поверхи
Керівник освітнього компонента: **проф. Любченко Ольга Валеріївна**,
email: ov.lubchenko@knu.edu.ua

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<https://distance.knu.edu.ua/course/index.php?categoryid=51>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Терапевтична стоматологія – дисципліна, методи якої спрямовані на збереження здоров'я зубів, органів і тканин порожнини рота, відновлення їх анатомічної форми та фізіологічної функції, запобігання стоматологічним хворобам терапевтичними методами. Вивчення освітнього компоненту «Терапевтична стоматологія» здійснюється здобувачами освіти на 3-му, 4-му та 5-му роках навчання в V-X семестрах.

МЕТА КУРСУ: підготовка лікаря-стоматолога, здатного діагностувати і лікувати захворювання зубів, тканин пародонту та слизової оболонки порожнини рота.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- поглиблення вміння проводити основні методи обстеження пацієнта в клініці терапевтичної стоматології;
- планування обстеження стоматологічного хворого, інтерпретування результатів лабораторних та інструментальних досліджень;
- спроможність визначити провідні симптоми і синдроми в терапевтичній стоматології;
- обґрунтовувати і формулювати попередній клінічний діагноз в клініці терапевтичної стоматології;
- спроможність проводити диференційну діагностику в клініці терапевтичної стоматології;
- вміння ставити остаточний діагноз основних захворювань в клініці терапевтичної стоматології;
- вміння виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань у клініці терапевтичної стоматології;
- формування професійних вмінь та навиків для прийняття самостійних рішень у виборі методів лікування на прийомі хворого;
- спроможність визначати характер та принципи лікування захворювань в терапевтичній стоматології;
- набуття та подальше вдосконалення практичних навичок при лікуванні захворювань у клініці терапевтичної стоматології;
- вдосконалення навичок визначення стану гігієни порожнини рота і проведення професійної гігієни порожнини рота;

-вміння проводити первинну та вторинну профілактику найбільш поширених захворювань у клініці терапевтичної стоматології;

-знати клініку основних невідкладних станів і алгоритм надання невідкладної допомоги;

-закріплення навичок заповнення основної медичної документації стоматологічного прийому;

-спроможність демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у стоматології;

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (30 год.):

1. Слизова оболонка порожнини рота (СОПР). Будова та функції. Патологічні процеси, що виникають на СОПР. Первинні та вторинні елементи ураження. Систематика захворювань СОПР. Особливості обстеження пацієнтів із захворюваннями СОПР.
2. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика травматичних уражень СОПР. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика аутоінфекційних захворювань СОПР.
3. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика вірусних захворювань, що проявляються у щелепно-лицевій ділянці (грип, ящур, інфекційний мононуклеоз). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика ВІЛ/СНІДу, прояв у щелепно-лицевій ділянці. Тактика лікаря-стоматолога.
4. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика дифтерії та туберкульозу, їх прояв у щелепно-лицевій ділянці. Тактика лікаря-стоматолога. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика сифілісу, гонореї, прояв у щелепно-лицевій ділянці. Тактика лікаря-стоматолога.
5. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика мікотичних уражень слизової оболонки порожнини рота.
6. Прояви захворювань травного каналу, серцево-судинної, ендокринної, нервової систем у порожнині рота, їх діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
7. Гіповітамінози, їх прояви у щелепно-лицевій ділянці, профілактика, тактика лікаря-стоматолога.
8. Прояви захворювань крові та кровотворних органів у щелепно-лицевій ділянці, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.
9. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика алергічних захворювань та реакцій із проявом у щелепно-лицевій ділянці.
10. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування дерматозів із патологічними змінами у щелепно-лицевій ділянці.
11. Прояви у порожнині рота екзогенних інтоксикацій, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.
12. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика захворювань губ.
13. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика захворювань язика.
14. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, диспансеризація та профілактика передракових захворювань червоної кайми губ та СОПР.
15. Використання фізичних факторів в діагностиці і лікуванні хвороб слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика стоматогенної хроніоінтоксикації.

Перелік тем практичних занять (150 год.):

1. Анатомо-фізіологічні, гістологічні особливості слизової оболонки порожнини рота й червоної облямівки губ. Захисні фактори. Слина, її склад й фізіологічна роль. Порушення слиновиділення. Етіологія, патогенез. Клініка, діагностика, лікування, профілактика.
2. Класифікації захворювань слизової оболонки порожнини рота (М. Ф. Данилевський, П. Т. Максименко, МКХ- 10).

3. Особливості обстеження хворих із захворюваннями СОПР. Первинні й вторинні елементи ураження.
4. Травматичні ураження слизової оболонки порожнини рота (механічна, хімічна, фізична, електрична травми). Променеві ураження. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
5. Первинні аутоінфекційні стоматити. Гострий катаральний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
6. Гострий і хронічний рецидивний герпес. Причини, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
7. Гострий виразковий стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
8. Грибкові ураження слизової оболонки порожнини рота. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
9. Грип, інфекційний моноклеоз, ящур. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на слизовій оболонці порожнини рота, діагностика, лікування й профілактика
10. СНІД. Етіологія, патогенез. Клінічна картина, плин захворювання. Прояви на слизовій оболонці порожнини рота. Сучасні методи діагностики й лікування. Тактика лікаря-стоматолога.
11. Туберкульоз. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на слизовій оболонці порожнини рота, діагностика. Лікування й профілактика. Тактика лікаря-стоматолога.
12. Сифіліс. Гонорея. Етіологія, патогенез, клінічні прояви на слизовій оболонці порожнини рота, діагностика. Лікування й профілактика. Тактика лікаря-стоматолога.
13. Зміни слизової оболонки порожнини рота при хворобах травного тракту (виразкова хвороба, гастрити, ентерити, коліти, хронічний гепатит). Зміна кольору, набряк слизової оболонки порожнини рота. Обкладений язик. Тактика лікаря-стоматолога.
14. Зміни слизової оболонки порожнини рота при захворюваннях серцево-судинної системи (недостатність кровообігу, артеріальна гіпертензія). Трофічна виразка. Пузирно-судинний синдром. Тактика лікаря-стоматолога.
15. Зміни СОПР при захворюваннях ендокринної системи (акромегалія, хвороба Іценко-Кушинга, цукровий діабет). Ксеростомія. Тактика лікаря-стоматолога.
16. Зміни слизової оболонки порожнини рота при гіпо- і авітамінозах А, С. Тактика лікаря-стоматолога. Зміни слизової оболонки порожнини рота при гіпо- і авітамінозах групи В і РР. Тактика лікаря-стоматолога.
17. Зміни на слизовій оболонці порожнини рота при екзогенних інтоксикаціях. Ртутний і вісмутовий стоматит. Діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
18. Зміни слизової оболонки порожнини рота при захворюваннях крові й кровотворних органів. Гострий лейкоз. Хронічний лейкоз. Агранулоцитоз. Тактика лікаря-стоматолога.
19. Зміни слизової оболонки порожнини рота при захворюваннях крові й кровотворних органів. Анемії. Хвороба Вакеза. Хвороба Верльгофа. Тактика лікаря-стоматолога.
20. Зміни слизової оболонки порожнини рота при дерматозах з аутоімунним компонентом. Пухирчатка. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
21. Зміни слизової оболонки порожнини рота при дерматозах з аутоімунним компонентом. Червоний плесканий лишай. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика. Тактика лікаря-стоматолога.
22. Анафілактичний шок. Набряк Квінке. Причини виникнення, клінічні прояви, надання екстреної допомоги.
23. Алергійні медикаментозні стоматити. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
24. Багатоформна ексудативна ерітема. Синдром Стівенса-Джонсона. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, лікування й профілактика.
25. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит, Синдром Бехчета. Патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.

26. Первинні глосити. Десквамативний та ромбовидний глосит. Складчастий та волосатий язик. Клініка, діагностика, лікування й профілактика.
27. Неврогенні захворювання язика. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
28. Хейліти. Етіологія, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
29. Передракові захворювання. Класифікація передраків слизової оболонки порожнини рота й червоної облямівки губ. Прогноз і профілактика передракових захворювань.
30. Облігатні передраки слизової оболонки порожнини рота й червоної облямівки губ. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
31. Факультативні передраки слизової оболонки порожнини рота й червоної облямівки губ. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування й профілактика.
32. Стоматогенна хроніоінтоксикація. Етіологія. Патогенез. Клініка, діагностика, лікування й профілактика стоматогенної хроніоінтоксикації.
33. Підсумкове заняття. Дифзалік.
34. Диференційна діагностика некаріозних уражень твердих тканин зубів. Сучасні методи відбілювання й реставрації зубів з некаріозними ураженнями. Фізичні фактори в діагностиці й лікуванні некаріозних уражень зубів.
35. Диференційна діагностика карієсу зубів. Сучасні методи лікування й профілактики карієсу зубів. Фізичні фактори в діагностиці й лікуванні каріозних уражень зубів.
36. Диференційна діагностика пульпіту. Дистрофічні зміни в пульпі при загальних захворюваннях організму і їх роль у виборі методу лікування. Надання невідкладної допомоги хворим з гострими формами пульпіту.
37. Сучасні технології лікування пульпіту. Фізичні фактори в лікуванні пульпіту.
38. Сучасний ендодонтичний інструментарій для очищення, розширення й пломбування корневих каналів. Стандарти ISO. Методика використання. Інструментальна обробка корневих каналів за методикою “Step-back” “Crown-down” техніки.
39. Диференційна діагностика періодонтиту. Рентгендіагностика. Рентгенологічна характеристика змін у періодонті по С.А. Вайндруху. Помилки й ускладнення в діагностиці пульпіту й періодонтиту. Надання невідкладної допомоги хворим з гострими формами періодонтиту.
40. Сучасні технології лікування періодонтиту. Фізичні фактори в лікуванні періодонтиту.
41. Сучасний ендодонтичний інструментарій для очищення, розширення й пломбування корневих каналів. Стандарти ISO. Методика використання. Інструментальна обробка корневих каналів за методикою “Step-back” і “Crown-down” техніки.
42. Диференційна й лабораторна діагностика катарального, гіпертрофічного, виразково-некротичного гінгівіту й локалізованого пародонтиту. Лікування й профілактика. Використання фізичних факторів у діагностиці й лікуванні запальних хвороб пародонта.
43. Диференційна діагностика пародонтиту й пародонтозу. Сучасні методи лікування й профілактики. Надання невідкладної допомоги при абсцедуючому пародонтиті. Використання фізичних факторів у діагностиці й лікуванні дистрофічно-запальних і дистрофічних хвороб пародонта.
44. Диференційна діагностика травматичних ушкоджень слизової оболонки порожнини рота. Сучасні методи лікування й профілактики. Використання фізичних факторів у діагностиці й лікуванні травматичних уражень СОПР.
45. Диференційна й лабораторна діагностика первинних (аутоінфекційних) уражень слизової оболонки порожнини рота. Гострий герпетичний стоматит. Гострий афтозний стоматит. Гострий виразково-некротичний стоматит. Сучасні методи лікування й профілактики первинних стоматитів.
46. Диференційна діагностика проявів вірусних захворювань на слизовій оболонці порожнини рота. СНІД, грип, ящур, інфекційний мононуклеоз. Сучасні методи діагностики, лікування й профілактики ВІЛ-інфекції.

47. Диференційна діагностика проявів бактеріальних хвороб на слизовій оболонці порожнини рота. Дифтерія, туберкульоз, сифіліс, гонорея. Тактика лікаря-стоматолога.
48. Диференційна діагностика уражень слизової оболонки порожнини рота при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної, ендокринної й нервової систем. Сучасні методи лікування й профілактики.
49. Диференційна діагностика проявів захворювань крові й органів кровотворення на слизовій оболонці порожнини рота. Лейкози, агранулоцитоз, анемії й тромбоцитопенічна пурпура. Тактика лікаря-стоматолога.
50. Диференційна діагностика ускладнень медикаментозної терапії, зв'язаних з алергією, дисбактеріозом і інтоксикацією. Тактика лікаря-стоматолога. Надання невідкладної допомоги.
51. Диференційна діагностика проявів на слизовій оболонці порожнини рота дерматозів з аутоімунним компонентом. Пухирчатка, червоний плоский лишай. Клініка, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.
52. Диференційна діагностика захворювань язика й губ. Сучасні методи лікування й профілактика. Диференціальна діагностика передракових станів слизової оболонки порожнини рота й червоної облямівки губ. Лабораторні методи діагностики. Облігатні й факультативні передраки. Сучасні методи лікування й профілактики
53. Підсумкове заняття.
54. Дифзалік.

Перелік тем самостійної роботи студента (90 год.)

1. Гострий герпетичний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика.
2. Хронічний виразковий стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
3. СНІД. Сучасні методи діагностики та лікування.
4. Дифтерія. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування та профілактика.
5. Зміни слизової оболонки порожнини рота при дерматозах з аутоімунним компонентом. Червоний вовчак. Тактика лікаря -стоматолога.
6. Зміни слизової оболонки порожнини рота при дерматозах з аутоімунним компонентом. Пемфігоїд.
7. Зміни слизової оболонки порожнини рота при променевої хворобі.
8. Передракові захворювання. Прогноз і профілактика передракових хвороб.
9. Етіологія і патогенез карієсу зубів.
10. Рентгенологічна характеристика змін у періодонті по С.А. Вайндруху.
11. Сучасний ендодонтичний інструментарій для очищення, розширення і пломбування корневих каналів. Стандарти ISO. Методика використання.
12. Інструментальна обробка корневих каналів "Step-back" і "Crown-down" технікою.
13. Надання першої допомоги хворим при невідкладних станах (анафілактичний шок, непритомність, колапс, гіпертонічний криз, гостра серцева недостатність). Алгоритм дій.
14. Теоретичні основи профілактики, рівні, види і методи профілактики.
15. Диспансеризація стоматологічних хворих.
16. Аналіз кількісних та якісних показників роботи лікаря-терапевта стоматолога.

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, робота з симуляційним обладнанням, фантомами, спостереження, моделювання процесів і ситуацій, робота в клініці (стандартизований пацієнт, нестандартизований пацієнт).

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка запізнення в часі від часу виконання завдання. Завдання перевіряються до 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище).

Середнє арифметичне ПНД за семестр становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Підсумковий контроль. Умовою допуску до дифзаліку є набрання 70 балів ЗНД. Оцінка за дифзалік становить від 50 до 80 балів.

Оцінка з дисципліни (ОД). $ОД = ЗНД + ІЗ + \text{дифзалік}$.

Атестація здобувачів освіти проводиться у формі практично-орієнтованого іспиту визначеного в освітньо-професійній програмі та навчальному плані відповідного рівня вищої освіти та спеціальності.

Результати атестації визначаються двома шкалами у балах за 200 бальною шкалою та за національною 4 бальною («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Терапевтична стоматологія: підручник у 4-х т. Захворювання слизової оболонки порожнин рота / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, О.Ф. Несин та ін.] / За редакцією А.В. Борисенка. Т. 4. – К.: ВСВ «Медицина», 2021. – 640 с.
2. Терапевтична стоматологія: у 4 томах. – Том 3. Захворювання пародонта: підручник (ВНЗ III–IV р. а.) / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко та ін.; за ред. А.В. Борисенка. – 2-е вид., переробл. і допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 624 с.
3. Терапевтична стоматологія: Підручник: У 4-х томах. – Т. 2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова та ін. – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 592 с.
4. Терапевтична стоматологія: Підручник: У 4-х томах. – Т. 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології / М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова та ін. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 360 с.
5. Терапевтична стоматологія: Підручник для студентів стоматологічного факультету вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / За ред. Анатолія Ніколішина – Вид.2-ге, виправлене і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2012. – 680 с.
6. Пропедевтика терапевтичної стоматології [Текст]: підруч. для студ. стом. факул. вищ. навч. закл. МОЗ України / Марченко І.Я., Назаренко З.Ю., Павленко С.А. та ін.; під заг. ред. Ткаченко І.М.; ВДНЗУ «УМСА» – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2016 р. – 439с.

Зав. кафедри терапевтичної стоматології,
д.мед.н., професор

Ольга ЛЮБЧЕНКО